

{ asteari zeharka begira } **Ramon Sola**

Grande-Marlaska ez da bat-batean zalditik erori

Rosa Lluch eta Jon Irazolaren istorio eta bi- zipenek ez dute lotura posiblerik: izate- kotan, bien kasuak kontrako muturretan lirateke. Kataluniarrak duela hemezortzi urte galdu zuen aita, PSOEko ministro izandako Ernest, ETak tirokatuta. Eta eus- kaldunak 31 urte egin behar izan zituen erbestean, 2014an Elorriora itzuli arte. Bataren zein bestearen es- perientziak elkarrengandik hain urrun egonda, zer pentsatua eman dit azken asteotan batari zein bestea- ri GARArako elkarriketa egiterakoan hausnarketa oso antzekoa egin dutela. Denborari buruzkoa, alegia.

Kasualitate batzuk tarteko, Bartzelonako gune his- torikoaren erdi-erdian den Tinell aretoan izan nuen Rosa Lluhekin solasaldia. XIV. mendeko eraikina da, ikusgarria oso; ilunpean gordetako hormatzarrek ira- ganera itzularazten zaituzte (aipatzen da Cristobal Co- lonek agian bertan eman ziela buruan zuen bidaia- ren berri Errege-Erregina Katolikoei). Hunkituta zen oso Lluch leku hain bere- zian egon ahal izateagatik; izan ere, Erdi Aroko Histo- rian espezializatutako uni- bertsitate irakaslea da, eta garai hura bihotzean dara- ma, ofizioz eta afizioz. Hain ondo ezagutzen duen ikus- pegi historikoa baliatuz, begirada luze-luzearekin egin zion so Euskal Herriko egungo egoerari. «Prozesu his- torikoak ikaragarri luze eta geldoak dira, eta Euskal Herrian dena konpontzeko presa gehiegi ikusten dut, alde batekoen zein bestekoen aldetik. Zailak diren gauzek denbora behar dute, eta nekez azkar daitezke», esan zidan. Aitortzen dut elkarriketatzaileari kosta egin zitzaiola harridura gordetzea, azken urteotan gauzak geldoegi –etsipengarriki mantsoegi sarri– joan direla aski barneratuta baitugu.

Irazolarekin Donostian mintzatu nintzen, gaur Orion egingo den ekitaldiari begira. Ez da historialaria elorriarra, baina berea ere begirada luze eta sakona da ezinbestean, kanpoan bizitza erdia pasa ostean, sorte-

rrira itzuli ondoren ere erbestean edota deportazioan hamarkadak eta hamarkadak daramatzaten lagunak etxerako buelta errazteko ahaleginean buru belarri baitabil. Ba berak ere denbora izan du aipagai, pers- pektibaren beharra; 2013an Biarritzen plazaratutako bide orriari mesfidantzaz begiratu ziotela askok azal- du du –borroka urte latzenek barru-barruan txertatu- tako mesfidantza alegia– eta urteak –eta emaitzak– behar izan direla hori gainditzeko.

Esan ohi da politikan, bizitzan bezala, aldaketa ga- rrantzitsuenak guztiz saihestezinak diren arte ez dire- la gertatzen. Denborak heldutasun puntu bat eman behar die, zenbaitetan usteltze kiratsa nabaritzen hasi arte. Orain badirudi azkenean espetze politikan infle- xio-puntua gerta daitekeela Estatu espainolean, eta ez da kasualitatearen fruitua izango, denbora eta baldin- tza egokiak sortu izanaren ondorioa baizik. Ez da Esta-

Politikan eta bizitzan, aldaketa handiak guztiz saihestezinak diren arte ez dira gertatzen. Heldutasuna behar dute, usteltzeraino iritsi arte zenbaitetan

tuaren nahiagatik izango, beharragatik baizik.

Saihestezintasun horren adibide gorena Barne mi- nistroa da. Komeni da gogoratzea 2005ean ETaren eta Zapatero presidentearen delegazioaren artean hitzar- tutako “zero puntua” delakoan presoan egoera hobe- tzeko edota atxilotetak bertan behera uzteko konpro- misoak izan bazirela, eta Fernando Grande-Marlaska izeneko epaile batek sabotatu zituela; eta 2011n Aiete- ko Adierazpenak planteatutako gatazkaren ondorioak gaindi ez zitezen ere boikotatzaile gisa jokatu zuela, torturaren aurrean ez-ikusiarrena eginez edo “Parot doktrinari” eutsiz. Orain ez da bat-bateko konbertsioa gertatu, Grande-Marlaska ez da zalditik erori; sorturi- ko baldintza berriek, eta denborak, bota dute. •